

po deblu pod obršo brez vsega popja; vse le-tá zmiraj obrezuj.

Obrezanje se opravi od meseca kimovca (septembra) do konca svečana. Kar je pa nepotrebnih izrastkov, in kar podoba drevesica kazí, na priliko, če iz brajde kaka veja na pot vèn raste, jo tudi poleti odreži.

Gospodarske novice.

* *Privilegij na ročno kosilnico*, to je, na mašino, katera se z roko goni, da travo kosi, je dobil za eno leto Pavel pl. Del-Negro, kmetovalec na Kranjskem (?), zdaj v Leobenu na Štajarskem. Ker je privilegij dobil od dveh ministrov, namreč od Dunajskega ministerstva za kupčijstvo in od Ogerskega ministerstva za kmetijstvo in kupčijstvo, bi se smelo misliti, da je iznajdba dobra.

* *Razstava poljedeljskih pridelkov v Celji*, o kateri so „Novice“ že govorile, bo 5., 6. in 7. oktobra. Načrt te razstave v slovenskem in nemškem jeziku se že razpošilja.

* *Premiranje kónj z državnimi premijami na doljnem Štajarskem* bo 12. septembra v Ptuji, 14. septembra v Ljutomeru, in 5. oktobra v Celji. Za Ptujski okraj je odločenih 240 gold., za Ljutomerski 340 gold. in za Celjski 280 gold.

* *Grozdne bolezni* (plesnine grozdja) imajo letos v več krajih na Tirolskem, tako, da se bode uničilo veselo upanje na obilo trgategv, ki so ga ondi imeli spomladi. Vzrok te bolezni je neugodno, preveč deževno vreme. Žveplili so večidel prav pridno trte, nekateri vinorejci v svojih nogradih po 6 in 7krat, pa večidel brez vspeha, čeravno je po obilnih skušnjah nedvomljivo, da je žveplenje najbolje sredstvo zoper to bolezen, katera se kakor kuga včasih širi po vinogradih.

* *Letošnja rodovitnost bučel*. Dunajski gospodarski časnik „Der praktische Landwirth“ objavlja poročilo nekega bučelarja iz Melnika na Českem, po katerem mu je letos eden panj dal šest mladih rojev. Temu pristavlja imenovani časnik, da letos ni to nič kaj nenavadnega. Sporočil mu je namreč drug bučelar tudi iz Českega in sicer iz mesta Most, da je od treh starih panjev od 27. majnika noter do 15. julija dobil 15 mladih rojev. Panj A, lanski roj, je dal 27. maja prvenca, 8., 11. in 12. junija pa je drugi, tretji in četrtnokrat rojil. Panj B od leta 1876. je rojil 4., 11., 12., 14. in 15. junija. Panj C, prvenec od 18. junija 1877., je rojil 4., 11., 12., 13., 14. in 15. junija. Vsi trije stari panji so Kranjskega rodú. Mladi roji so pa tudi močni.

Šolske stvari.

Šolska letina.

Letnik c. k. višje realke Ljubljanske za 1878. (Jahresbericht der Staats-Oberrealschule in Laibach) se začneja z jako temeljito razpravo slovenskega jezika, v katerem je Primož Truber, najstarejši slovenski pisatelj, spisal svojega „Matevža“, ne da bi slovstvu slovenskemu dal knjigo, ampak zato, ker ga je potreboval za svoj namen — za propagando Lutrove vere na Slovenskem. Za predmet razprave svoje si je prof. Levec izbral posebnosti narečja Truberjevega in to tēmo nemški obširno obdelal v letošnjem realkinem letniku, kateremu je ravnatelj dr. Mrhal dodal navadna šolska poročila. Profesorjev in namestnih učiteljev je bilo 18, učencev pa 340, med katerimi po mater-

nem jeziku 168 Slovencev, 137 Nemcev (?), 28 Italijanov, 5 Srbo-hrvatov, 1 Čeh in 1 Francoz, — po veri vsi katoličani razen 6 družih vernikov. Med obligatnimi jeziki nahajamo nemški, slovenski, italijanski (od 3. razreda počenši) in francoski jezik (od 5. razreda naprej). Da pa je slovenski jezik obligaten jezik, to je, predpisan jezik vsacemu realkinemu učencu kakor je nemški, italijanski in francoski jezik, to je zgolj fikcija in res čuditi se moramo ravnateljstvu, da si ga upa staviti na mizo obligatnih nauk, ker je po dodatku njegovem ukazom ministrovim od 23. oktobra 1875. leta posajen na „katzentischel“ realke s temi-le besedami: „Zur Theilnahme am slovenischen Sprachunterrichte sind nur jene Schüler verpflichtet, deren Eltern oder Elternstellvertreter dies ausdrücklich verlangen“ (to je, slovenščino učiti se morajo le taki učenci, katerih stariši ali njihovi namestniki to izrečno zahtevajo). Po takem je italijanski jezik ministerstvu bolj pri srcu kakor slovenski na domačih tleh, — mar zato, da propaganda za „Italo irredente“ čedalje krepkeja prihaja in se jej tla gladijo do Postojne in še dalje, ko vidi, da smo tudi v Ljubljani bolj Italijani kakor Slovenci?! — Z realko v zvezi je obrtniška napredovalna šola, v katero je preteklo leto hodilo 156 učencev (13 do 32 let starih) za poduk v risanju ornamentov in modeliranji, v mehaniki in stavbah.

Letnik državne gimnazije v Mariboru (Programm des Staats-Gymnasiums in Marburg) ima v nemškem jeziku na čelu sestavek prof. M. Valenčaka z naslovom: „Primož Trubar, *) der Begründer der neuslovenischen Literatur“, ki popisuje življenje Trubarjevo in njegovo 36letno delovanje na slovstvenem polju od leta 1550 do 1586., po katerem je na svetlo prišlo 18 bolj ali manj obširnih spisov njegovih. — Tako je letošnja šolska letina prinesla dva članka o Trubarji: enega v Ljubljani, drugega v Mariboru; uni se giblje na čisto jezikoslovnem, ta pa sega po družih razmerah. — Profesorjev in družih učiteljev je Mariborska gimnazija imela 17, učencev pa je štela 259, med katerimi 128 Nemcev (?), Slovencev 127, 2 Hrvata in 1 Magjar, po veri, razen 2, bili so vsi katoličani. — Slovenski jezik se po vseh razredih nahaja kot obligaten nauk; učencem nemške narodnosti se je pa kot prostovoljen predmet predaval za dijake doljne gimnazije v 4, za dijake višje gimnazije pa v 2 razdelkih.

Ozir po domovini.

Popotne črtice.

(Dalje.)

Po tem skoku v stran idimo na Radovico. Da! po pravici res se „radovica“ imenuje ta kraj, kajti lepšega si skoro ne moreš izbrati. Tū ti je vinograd za vinogradom, grozdja na trtah toliko, da ljudje ne bodo vedeli kam ž njim, če vse srečno dozori. Že sem blizu vasi, katere cerkev sem prej že videl, ko doidem dečka kakih 12 leti. Ker me pozdravi, ga ogovorim in pozneje poprašam: „Hodiš li v šolo?“ — „Sem hodil“ — je odgovor s čistim izrekom. — „Toraj znaš brati in pisati?“ — poprašujem dalje. — „Znam“ — je enako čvrst odgovor. — „Si iz Radovice domá?“ — „Sem“ — glasi se enako.

Meni je deček v priprosti platneni obleki všeč, prašam ga še marsikaj, a vsak odgovor je: „Bil, je, sem“ itd., tako, da vedno časovnik ponavlja. Kako lepa je taka govorica nasproti pri nas na Gorenjskem

*) Tukaj Trubar, tam Truber; enkrat Prešeren drugokrat Preširn!